

حيات

اداره مرکزی :

آنقره ده ، استانبول جاده سنده آنقره
معارف امینلکي ياننده کی دائرة

استانبول بوروسی :

استانبولده ، آنقره جاده سنده ۸۷ نومروده
دائرة مخصوصه

نفسی هر برده ۱۵ غرورده

سنه لکی پوسته ایله ۷,۵ لیرا .
(اجنبی مملکتلر ایچین ۷,۵ دولار)

ایوه و اعلان ایشلری ایچین استانبول بوروسه
مراجعت ایدیلیر .

یازی ایشلرینک مرجعی آنقره مرکزیدر .

میار دامامیار ... دیار داهایر و حیات قاتلم ...
- نیجه -

صافی : ۷۳

آنقره ، ۱۹ نisan ، ۱۹۲۸

۳ نجی جلد

مصححه

دیل قونفره سی ؟

لسان مسئله لرنده صلاحیتدار عدایدر . هله برارده معلمک و محررک ایدنلر ، یاخود لسانیاته طائد بش اون کتاب او قویانلر بو ایشده متخصص کچینیرلر . بونلردن باشقا بر طاقم ذوات داهایر واردرکه جدأ بویوک غیرت صرف ایدرکه بیللرجه چالیشمشلر ، بر جوق شیلر طوپلامشلردر : مثلاً « بدروس کرسته جیان » افندی اسمنده چالیشقان بر آدام ، بیللرجه چالیشهرق تورکجه نك اشتقاقی لغتی دییه فرانسزجه بر اثر چیقارمشدرکه ، « تورکیات » مجموعه سنك ایلک جلدنده بوندن بالخاصه بحث ایتیش و « اصولسز » مساعینك نه قدر بویوک اولورسه اولسون افلاس ایله نتیجه له نه جکئی ، علمك تر قیسنه اصلا یاردیم ایدم . میه جکئی کوسترمشدم . ایکنجی بر مثال : « مصرلی مصطفی نورالدین بك » اسمنده بر ذات بیللرجه چالیشهرق تورکجه نك معظم بر قاموسنی یاپمیش ، حتی بعض آرقاداشلر مزبو ذاتك « بویوک بر عالم » اولد . یغندن بحث ایتیشلر ؛ مقاله لر یازمشلر ؛ حالبوکه فرانسز مستشرق « ژان دونی » بو ذاتك لسانیات اساسلرینه و قوفی اولمایان اسکی شرق اصولنده بر اشتقاقی اولدیغنی یازیور ... اوچنجی مثال داهایر : جدأ اوزون مساعی محصولی اولار ق یازیلان و اخیراً ایلک جلدی انتشار ایدن بویوک بر تورک لغتنك مقدمه سنی او قودم ؛ بوراده تورک لهجه لری حقنده ویریلن معلومات ، نه یازیق که ، بوندن بر عصر اولکی معلوماتدر ؛ بر عصر دن بری تورک فیلولوژیسنه طائد الده ایدیلن نتیجه لر دن ،

و مفید نتیجه لرده چیقامازمی ؟ ایشته ، صراحتله جواب ویریله سی لازم بر طاقم سؤاللر ! ..
بنم قناعتمه کوره بزده بر « دیل قونفره سی » طوپلامق شویله دورسون ، درت بش کیشیلک بر « دیل هیئت » یاقیق بیله امکالنسزدر . چونکه ، بویله بر هیئت اعضاسنك ابتدا « لسانیات » علمنه ، ثانیاً تورک فیلولوژیسنه تماماً اوروپائی - یعنی « اصولی » - بر صورتده واقف اوله لری شرطدر . تصادفاً له کچن بش اون کتابدن ایدینلمش درمه چاتم ، اصولسز ، انسجامسز معلوماتله بویله ایشلر قاقیشمق ، معناسز و نتیجه سز اولور . مملکتمزده یوقاریکی اوصاف و شرائطی تمامیله حائز بش کیشی بولامایز . قارئلر مزدن بعضیلری بلکه پک مشکل پسند داوران دیغمزده ، دیل انجمننه اعضا اعضا اولاجق آداملرک مثلاً « اوروپانك متوسط درجه ده طالمیری » مرتبه سنده بولونمهنی ایسته . دیکمزده حکم ایده جکاردر . آچیقجه سویله میم که طوتدیغ مقیاس ، اعظمی نسبتده متواضعانه در : اوروپا دارالفنونلر نده لسانیات او قویان جدی ، چالیشقان ، قابلیتلی بر طلبه نك اوچ درت سمنه ظرفنده ایدینه بیله جکی سیسته ماتیک معلوماته و اصوله مالک انسانلر بولورسه ق ، باشلانغیچ ایچون کافیدر ؛ و آنجاق بوجنس انسانلردن مرکب متجانس بر هیئت ، مشر بر ایش یاپه بیلیر . حالبوکه ، بوکون ، بوشرائطی حائز بش آدامه مالک دکلز .
بزده او قویوب یازمه بیلن هر کس کندیسنی

بش اون کون اول غزته لر مزك برنده معارف و کالتنك بویاز بر « دیل قونفره سی » طوپلایه جغنی ، بوتون لسان متخصص و معلملرینك اشتراکیله طوپلانه جق اولان بو قونفره ده لسانمزده طائد بوتون مسئله لرك ، « حرف » ، صرف ، املا ، لغت « مسئله لرینك مذاکره و انتاج ایدیه جکئی او قودم . معارف و کالتنك بویله بر تشبثده بولونه جغنی هیچ تخمین ایتیمورم . فقط ، مادامکه اورتهیه بویله بر روایت چیقاریلمشدر ، بونك نه درجهیه قدر قابل تطبیق و مشر اولابیله جکئی دوشونمك فایدا سز اولماسه کرکدر .

علمی مسئله لر حقنده مذاکره و مناقشه ده ، فکر مبادله سنده بولونمق مقصدیله ، هر هانکی علم شعبه سنه منسوب انسانلرک طوپلانمهنی ، جوق مفید بر شیدر . هر مملکتده بو کبی صرف « ملی » - یعنی ، ساده جه بر ملتک طالمردن ترکب ایدوب بین الملل بر ماهیتی حائز اولمایان - علم قونفره لرینك صیق صیق طوپلاندیغنی دویارز . بزده ده ایکی دفعه طوپلانان « ملی طب قونفره سی » بوجنس اجتماعلره کوزهل بر مثالدر .

او حالده ، « لسان مسئله لری » کبی اداری تدبیرلرله دکل آنجاق علمی صلاحیتلرله حل اولونه بیله جک برایش ایچون بر « دیل قونفره سی » طوپلامق نه دن مفید اولماسون ؟ معارف و کالتی نه دن بویله بر تشبثده بولونماسون ؟ بویله بر قونفره ده کی مذاکره و مناقشه لر دن بر طاقم عملی

اون ایکنجی مارل و غطمان مازہا

تاریخی بحثلر :

3

بولتاوا بہ دوغرو

مع مافیه اتخاذ ایدیلن تدابیر ، ساده جه تدافیه
ماهیتده ایدی . پادشاه و صدراعظمی روسیه ایله
بوزوشنی ووافق بولماورلر ، قرال حقننده مسافر پرورلرک
ایجاباتنه رعایت ایتسکلر برابر چاری ده داریلتمق
ایسته مه پورلردی .

چارده شالده کی اشنی بیتی رده دن، بولتاواغالیبتک
نمره لرینی تماماً اقتطاف ایتمه دن جنوبده یکی و اهمیت
بر غایله احداثه متقابل ده کیلیدی، تورکیه ایله
صلحک تجدیدی و ایکی دوات آراسنده اختلاف
موضوعی اولان مسئله لک حلی آرزو ایدیبوردی.
بونک ایچون تولستوی بی استانبوله کوندردی. چارک
بومراجعتی اوزرین باب عالی، دیوان هایون خواجه لرندن
حسین پاشا زاده الحاج محمد افندی بی مذاکرانه
مأمور ایتدی. معافییه مذاکرات - ایکی طرفکده
صلحی آرزوایته لرینه رغماً - قولایقله نتیجه نه می دی؛
چونکه روس سفیری، صلحک تجدیدی تکلیفه
مربوط اولوق اوزره اسوچ قرالک تورکیه دن اخراجی
ومازه پانک کندیلرینه تسلیحی طلب لرینی ایلری سوریبور،
باب عالی ده، دولک شرف و حیثیتی خللا دارایتمه دن،
بوتلرک اسعافه امکان کورمه یوردی.

روسلر بو مسئله ایچون بابا طاعنی محافظی یوسف
پاشایه ده مراجعت ایتشلر ، بالخاصه مازہ بانک تسلیمی
اصرارلایسته مشلردی . [۴] یوسف پاشا ، بو خصوصده
قرار ویرمک صلاحیتنه مالک بولونغانینی جوابی
ویرمش و مراجعتدن صدراعظمی خبردار ایتشدی .
بر مدت سوکرا صدراعظمک قائمہ سی کلدی .
قائمہ ده اسوچ قرالی حقندہ کی تکلیف مسکوت
کیلیور و مازہ با ایچون ده آشانی یوقاری شو مطالعہ
سردایدیلوردی : « مازہ با مسئله سندہ - مازہ بانک
روس تابعیتندہ بولونماسی حسیلہ - روسلری الزام
مشکل اولاجقدر . خطمانک قریم خانک یانہ
کوندربلہ سی ایجاب ایدر . خانلر ، قانونلری موجبہ
کندیرلرینہ دخیل دوشہ نلری تسلیم ایتزلر ؛ مازہ پادہ
بوصورتلہ قورتلریش اولور . »

یوسف پاشا بو، طالعہ بی موافق ہو لادی .
 وضعیتی باشقا صورتہ ادارہ یہ قرار و بردی . روس
 ایاجیلرینی دعوت ابتدی ؛ روسلرک حدودی تجاوز
 ایدہرک اسوجیلیری باصفہ جرأت ابتدکلرینی آجی
 برسانلہ اخطار ابتدکن سوکرا عہدنامہ دہہ برمانجی
 - لطفاً ۱۷ نجی صحفہ نہ کچیکز -

قرال، در حال بندره حرکت ابتدی . یوسف پاشا،
 کندیسنی حرمتله قارشیلادی . [۱] قلعه خارچنده
 قرال ومعیتی ایچون اولرانشانی امر ابتدی . جریان
 ایدن وقاییده استا' وله یازدی . پادشاه ، کوندردیکی
 حکمله عبدالرحمن پاشاک عزل وحسنی ، آلدینی
 پارا واسیرلرک تماماً ستردادیلله اسوچ قرالنه اعاده سنی
 امر ابتدی . [۲] امر در حال اجرا ایدیلدی .
 فقط شارل ، عبدالرحمن پاشاک عزلی ، اسیرلرک
 و پارانک اعاده سیله کافی درجه ده تطیب ایدیلش
 اولدینی سوبلرک اوزی محافظتی حقنده شفاعتده
 بولوندی . حکمک آلتنه شو سطرلر یازیلدی :
 «استانبوله کلمه مک شرطیله اطلاق اولومشدر . » [۳]

شارل ، بندره برلشد کدن صوکر ا کاتی نویکه
 باوژله بادشاهه برتسکرنامه کوندردی . آرزوکر
 آراده کی دوستلنی تقویه و تأیید وایکی طرفک منفعلترینه
 اوغون خصوصاتی شفاهاً عرض اتمک و طیفه سیله
 نویکه باوژری ممتاز کوجواک ایلچی تعیین ایتدیکنی
 بیلدیردی . پادشاه ، اسوچ ایلاجیسنی حضورینه
 قبول و کندیسنه التفات ایتدی ، شارله یازدینی
 جوابده (ماپننده مصمم اولان و داداک انعقادینه لازم
 اولان شرائط و وسائلی) سوبله شعله و عهدنامه بی
 احضاره بندر محافظی یوسف پاشانک مأمور ایدیلدیکنی
 بیلدیردی ، قیمتدار هدیه لرده کوندردی .

شارك استانبوله ايلچي تعيين اتمهسي ، باب
عالي بي روسيه ايله حربہ تشويق ايتك مقصديله ابدى .
سرايده و دولت ارکانى آراسنده حربہ طرفدار
اولانلرك بولونماسى ، تورك اردولرى واسطه سيله
دشمنندن انتقام آلق خصوصنده كى اميدلرني
قوتله ندر يوردى .

بو صیراده روسلرک بغداد حدودینی کچرک
 (جرنویچ) ه باصقین یاپدقلى و اوراده بولونان
 اسوچ عسکرلرندن بر قسنى اولدوردکلری خبری
 استانبوله کلدی . بو حادثه ، استانبوله هیجان
 و عصیتله قارشیلاندی ؛ حربیه طرفدار اولانلر
 چوغلادی . حکومت ، قرالی محافظه ایچون روسیه
 حدودلرینه عسکر کوندرمکه مجبور اولدی .

[۱] قرال يوسف باشا ايله ايلك دفعه كوروشديكى زمان : « بز دولت عليه ايلچى كونده ره جكدك . مكر كنديمز كللك قه مت ابعش » ديه لطيفه ده بولوغشدى .

[۲] ممالك عثمانیه دہ دمر باش شارل ؛ احمد
رفیق بك . صحیفہ : ۱۳

[۳] عینی از صحیفه : ۱۴

اونلرك خوشلرينه كيدردى ، مناسب كورووردى .
هر ايشه برمدا كره تقدم ايله ديكى ، و بو مندا كرده ،
داها دوغروسى بالذات ايشك عقده سنى تشكيل
ايله ديكى جهتله ، مقرر اتى تعين اينديرمش اولان
بر ايراد براهين نمونه سى اورتابه قونمش اولوردى .
بوگون ، ايشلرى تحريراً موضوع بحث ايتك
اعتيادى نعم ايتشدر : ايضاحات ، بلكه نطقلردن
داها زياده ، « راپورلر » له ياييلور ؛ بوندن باشقا ،
تاريخك نظر دقته لابق احواله ايراد اولونان نطقلى
عيناً ضبط ايتمى ده استه نوغرافى تسهيل ايديبور .
بناءً عليه الك صيق بر توثيق احتياجى ، مؤرخك يازاجنى
نطقى بر طرف ايله مشدر : نطق ، عمومى بر قرارى
انتاج ايتش اولان سبيلرك صورت عموميه ده جانلى
بر خلاصه سندن عارتدى . فقط - واللر اورتابه قويغى ،
واونلرك جانلى ايضاح ايتك كى قيصه و جانلى بر اصولى
بر اقله تاريخك برشى غائب ايتمى اولدوغى محققيدر ؟
تاريخ ، بو واسطه دن فراغت ايتكله ، فقيرلشمش ،
موغوقلاشمشدر . نطق ، عادتا ، اشخاص آراسنده ،
محررله قاره آراسنده بر محاوره تأسيس ايديبوردى :
اخلاقى صحنه نك ايچنه صوقيوردى . تن ، بونطقلر
حقنده ديبوركه : « بر جوق فكرلى احاطه ايتك ،
برندن او برينه كچمك ، اونلرك تسلىنى حس ايتك ،
هيسنك ده بذاته متين اولدقلىنى و بكديكريله تقويه
اولوندقلىنى آ كلامق ، اونلر جو كه دن و اكيله دن
اونلره استناد ايتك ، وكافه سنك ده تك بر جله حالنده
اولمايه مخصوص بر بنا تشكيل ايله دكلرينى آ كلامق ،
عماكه ايچين صاف و بى نهايه بر ذوقدى » .

تظفك وبردیکی بوقوت و جانلیقی حمی ، تیت-لیوک
اژنده اولدوغی قادر قدرتی ، هیچ بربرده بولوناماز .
فطرنا خطیب اولدوغی ایچین ، او بو جوشقونقلره ،
شوق ایله ، بوتون ایچنی دوکدرک دالیور ، فکری ،
تشریح ایله دیکی ماضی ایچنده عادتا وجود کسب
ایدیوردی . عصر حاضر مدنی « لاتین نطق » نك
اك مؤثر تربیه اصوللرندن بری اولدوغنی آکلامشه ،
بو نتیجه تیت - لیوک یازدینی تظفك شعشعسی
سایه-سندده در . ازمئه قدیقه نك لسان و شیوه سنی
تیت - لیو سایه-سندده آکلابورزه . فکرك و حرکتك
نامتناهی آنانی ، همان قاورانامیه حق درجه ده ، نه قادر
رقیق اولورسه اولسون ، اونلر بویازیلرده تجلی ایدر ،
وبویازیلرله خلاص اولشدور . بویه بر روح آینه سنی
هانکی تشریح ، هانکی حکایه اراشه ایدر ؟ تیت-لیو ،
بر « مؤرخ در » ، اوت ؛ اونی اویله قبول ایتمک
لازمدر ؛ و بو سببدن رومالیدر . ویله ن قوتله
دیورکه : « اونك نقل ایله دیکی وقعه قادر بویوک ،
حتی (روما) قادر بویوک اولان شی ، اصل خطابتدر .
تیت - لیوک اژنده کی مشهور کوزه لک ، حقیقه
بویه در : او ، فاصل ایسته دیسه ، اقتناع ده ابتدی ؛
جهانه ازمئه قدیقه مفکوره سنی ، روما مفکوره سنی
اوقبول ایتدیردی ، و دانماده ایتدیریور . تیت-لیو ،
دماغلرده تجسم ایتدیریجی الهامی ایله بشریتك اك
قدرتی مریبلرندن بری اولدی ؛ هپسنی برکله ده
خلاصه ایدلم : اگر تیت - لیو یازماسه یدی ، بز
فرانسزلر قورنه مالک اولامازدق .

احمد رفیہ

تورک اردوسنه کوندریلم. عینی منبعدن کلن دیگر بر مناسبتسزک نی بستون متأثر ایتدی :
پادشاهک ، کندیسنه اوکوست طرفندن تقدیم ایدیلن مکتوبی بندره کوندردیکنندن وقراله یازدینی مکتوبده اونک دائمیصادق برمنفق قالاغینی ومظفر اولدینی تقدیرده کندی منفعلریله برلکده قرالک منفعلریخی ده تأمین ایتدیکجه چارله مصالحه باغما یاغینی افاده ایتدیکنندن خبردار ایدیلدهم. بویه بر مکتوب، پروت حادثه سی ائساننده صدر اعظمه اجرای تأثیر ایچون ، نه قادر ایشه یارایاچقدی ؟

تورک قرارگاهنه عودتمده متوجعمک دعوتیه اجابت ایتمه سنی معذور کوسترمک ایچون آلمدن کلنی بایدم . فقط صدر اعظم سوزلریه اهمیت ویرمه دی و خانه دونه رک : « بن ذاتاً بو جوابی بکله یوردم و قطعی صورتده بیلوردم که بومغورور کافر یاغزه کلکله تنزل ایتدیکجه کدر . » سوزلریله انفعالی اظهار ایتدی . بوزماندن اعتباراً صدر اعظم بندن چوق صوغودی ؛ بونکله برابر مطالعه لریمه اهمیت ویردیکی ایچون روس حرکتنه دائر اک اوفاق حادثه لرده رأیمی صورتمده و بنی محسلینه دعوت ایتکده ایدی . » [۷]

ایکی اردو پروت قییلرنده قارشیلانندی . عددی فائقیته مالک اولان تورک اردوسی ماهرانه برچویرمه حرکتیه ، بویوک مشکلاته معروض قالمادن ، روسلری محاصره آلتنه آلفه موفق اولدی . چار ، جوق فنا بروضیتیه دوشدی و کندیسنک اعتراف ایتدیکی وجهه پروت کئشارنده حیانتک اک الیم دقیقه لرینی یاشادی . دوکوشه دوکوشه اولک ویا اسارتی قبول ایتک شقلرندن بریخی ترجیح ایتک لازم کلیوردی . آج و بورغون وقوه معنویه سی بوزولش روس اردوسنک تورک جنبه رینی قیبارق قورتولماسی امید ی بک ضعیفدی . نهایت ، اطرافده کیلرک اصراری اوزرینه برکده دشمنه مراجعت ایدیه رک صلح ایسته مکه قرار ویردی . صدر اعظمه بر مکتوب یازدی . و متذلانه جهلرله محاربه یه نهایت ویریله سنی و مؤید بر صلح امضالانماسی رجا ایتدی ، بالطاحی محمد پاشا قریم خانک و بونیا تووسکی نک مطالعه لری خلافتنه متارک به رضا کوستردی . صاحب مذاکراتنه باشلانندی . آفاق قلعه سنک بوتون طوبلری و مهماتیه تورکیه یه اعاده سی ، چار طرفندن قارا ده کیز ساحلنده یایدیریلان قلعه لرک هدی ، قریم خانه و لهستانه تابع قازاقلرک اینلرینه روسیه نک هیچ بر صورتله قارشیاماسی ، اسوچ قرالک سلامته مملکتته کیده بیلیمه سی واستانبولده روس ایلیچینک بولوناماسی شرطلریله مصالحه عقد ایدیلدی و چار بوسورتله بک اوجوز اولارق اسارتدن قورتولدی .

شارل ، مصالحه دن سوکرا ، مختصاتک تجدیدینه چوق چالیشدی . بونیا تووسکی مصالحه نامه نک فسح ایدیله سی ایچون هر واسطه یه مراجعت ایتدی . فقط بوتون فعالیتلر نتیجه سز قالدی . نهایت پادشاهک وباب عالینک صلحی محافظه خصوصتده کی قطعی قرارلری

Pologne par L. Chodzko. La [۷]

صحیفه : ۱۰۴-۱۰۵

اوراده توقف ایتدی . او ، موسوفلرله محاربه یه طوتوشماق ایچون حرکتی تأخیر ایدیلور ، بالخاصه بغداد بکنک التحاقیه روس اردوسنک یوز الی بیک کشریه وطوب عددینک آلتی بوزه بالغ اولدینی حقنده کی معلومات اونی دوشوندوریلوردی . بن بو خبرلرک مبالغه لی ویا کلش اولدینی آکلادم . صدر اعظمه و مجلسنه بو کورولتورلرک کندیلرینی اورکوتک ایچون اشاعه ایدیلدیکنی عرض ایتدم . صدر اعظم سرعتله ایلرله مکله باشلانجه در حال دوغروسویه دیکمی آکلادی . واصابتی مطالعه لرمدن دولایی بکا تشکر ایتدی . پادشاهک و کندیسنک نی بویوک پارالره تلطیف ایدیه جکله رینی سویه دی ، حرب یورغونلغی کیدرمک ایچون سر اینده کی آلتش جاریه ایچندن انتخاب ایدیه جکم ایکی قیزی ده بکا ویرمکی وعد ایتدی .

بوندن سوکرا صدراعظم ، اسوچ قرالنی انعقاد ایدیه جک حرب مجلسنه دعوت ایچون سرعتله بندره

لهستان قرالی برنجی استانیلاس له جینسکی
- شودزفونک قولکسیونندن -

کیتیمه رجا ایتدی . اسوچ قرالنی بندرده وقت کچیرمه دن تورک قرارگاهنه حرکت ایتکجه قرار ویرمش اولارق بولدم . مع مافیه حشمتاب ، حرکتدن اول تصویری حقنده کی فکرلرینی اوکرمک اوزره ، معتادی خلافت ، باش وکیل (موله رن) ی و مشاوری (تاف) ی چاغیردی . جوق ناموسلی اولدقلرندن شبهه ایتدیکم بویکی ذات ، یا کندیلرینی داها اول کیتندن خبردار ایتدیمش اولامدن متولد انفعاله و ناظرلره خاص سیاسی ملاحظه لرله و یا خود صرف سائقه قدرله قراله ، اوقادار مغرور ، دبدبه یه دوشکون و ظاهری احتشامه مجلوب بر ملت آراسته معیتنده حکمدارانق شرفیه متناسب بر آلائی اولقمسزین کیتیمه سنی ، یابانچی براردوده علی العاده برکوکلی کبی کورونمیه سنی مناسب کورمه دکله رینی سویه دیلر . بومعروضات و دیگر برچوق سبیلر ، قرالک ترددینی ونهایت قرارندن جایمانی انتاج ایتدی . بن سودن معذرتلره حتی صدراعظمی قرال ایله کوروشمک ودوامی بر حرب بلانی ترتیب ایتک ایچون بندره کلکله اقناع امریه

حکمدارک قبول ایدیله یه جکته دائر بر قید موجود اولمادیغنی سویه دی و مازه با حقنده کی تکلیفی ده ، « مازه با خطمان ایشه اگرچه مقدم اچاریکیز خدمتکاری ایش . لکن سوکرا اوندن یوزدوندوروب اسوچ قرالی خدمتنده اولدینی حالده کلکله بز آتی سزک خطمانکیز بیلیمه یوب اسوچلی بیلیرز واسوچ قرالی و خطمانی طوبراغمزدن طشره چیقوب ولایتیه کیدر اولدقده اول زمان نه حالکیز وارسه کورک » سوزلریله قطعی صورتده رد ایتدی . [۵]

تولستوی ، اسوچ قرالی و مازه با مسئله سنده تورک لک کریمه یه جکله رینی آکلادی ؛ صاحب مذاکراتی عقامته اوغرا تمامق ایچون طلبلرنده اصرار ایتدیه دی ؛ دیگر مسئله لرک مذاکره سته باشلانندی ونهایت ایکنجی سلطان مصطفی زماننده عقدا ایدیلن معاهده نامه اسکی اساسلر داخلده تجدید و معاهده نامه یه اسوچ قرالک دیله دیک یولدن سلامته مملکتته عودت ایدیه بیلیمه سی شرطی علاوه ایدیلدی . روسیه ایله صلحک تجدیدی اوزرینه اوزی والیینه و حدود محافظلرینه حاکم کورندریلرک معاهده نامه یه مخالف حرکتلره میدان ویریلیمه سی اهمیتله اخطار اولوندی . [۶]

شارل ، بو نتیجه یی بکله یوردی . مع مافیه معاهده نک عقدی اونی مایوس ایتدیه دی ؛ بونیا تووسکی بده استانبولده کوندردی . بوزکی ، جرأتکار و شارله جانندن مربوط لهلی جنرال سرایه حلول ایتکجه وفق اولدی ؛ فرانسه سفیرینکده یاردیمیه شارله قوتلی طرفدارلر تأمین ایتدی ؛ سرایده چویردیکی انترقیه لر سایه سنده صدر اعظمی دوشوردی . کوربلی زاده نعمان پاشا صدر اعظم اولدی . فقط اوده موقعنده اوزون مدت قالمادی ؛ عزل ایدیلدی . برینه کچن بالطاحی محمد پاشا ، حرب طرفدارلرینی قوتلی کوردیکی ایچون اولره مماشات ایتک ضرورتی حس ایتدی . قریم خانیه روسلرک علیبنده ایدی . نهایت بونیا نووسکینک مساعیمی موفقیتله نتیجه لندی ؛ روسیه یه قارشی حرب اعلان ایدیلدی .

بالطاحی محمد پاشا ، اردو ایله طونه یه دوغرو حرکت ایتدی . بونیا تووسکی ده اردوده بولون یوردی . صدر اعظم محاربه یه باشلانادن اول اسوچ قرالی ایله کوروشمک و حرب مجلسنده اونکده مطالعه اندن استفاده ایتک ایسته یوردی . شارلی دعوت ایتک ایچون بونیا تووسکی نی بندره کوندردی . فقط شارل ، بونیا تووسکی نک اصرارلرینه رغماً دعوتیه اجابت ایتکی حکمدارانق شرفیه قابل تألیف کورمه دی و قیمتی بفرست قاجیردی . بونیا تووسکی خاطر اتنده بو حادثه دن بحث ایدرکن دیبوره ک :

« تورکلر آوروپاده حرب ایتدکاری زمان کرک آسیا اردولرینک تجمعنی بکله مک و کرک آتلیرینه اوت کدیرمک ایچون آلتی هافنا ادرنه ده توقف ایدرلر . جسور برآدام اولمایان صدر اعظمده ، دشمنک بغدادنه کیردیکی خبرلرینک کله سته رغماً ، معتاد وجهه ،

[۵] راشد تاریخی . جلد : صحیفه : ۲۳۱

[۶] ممالک عثمانیه ده دمیر باش شارل . احمد

رفیق . صحیفه : ۲۳ - ۲۴

زول ورن : هيائي وائرلری

غریک بوبوک السانلری

۳

بالونی غودیو ترکاھلرنده پروژہ حالنده ایکن زول ورن مسوده لرینک آلتنه ختام سوزنی چوقدن قوندیرمشدی . ۱۸۶۲ مایسی نهایتلرنده هونورین قان والدہ سنہ یازدینی بر مکتوبده ژولدن بحث ایدہ رکن ، « زول آلردن بری چالیشدینی بر بالون حکابہ سنی نہایت بیتیرہ بیلدی . بیلہ کز نہ قادارجوق کاغد ! بر بیغین ! بونلری اوجاغه آتوب یاقاہہ مجبور قالایلمده . . . » دیہ یازیوردی .

زول ورنده قاج دفعہ لر، زوجہ سی کبی بوکاغد طومارلرینک نہایت آتشیہ آتیلماہہ محکوم اولدیغنی طنز ایتیشیدی . حتی بر کون عصی بر تہیج ایله بونلرک بر قسمی اوجاغه طبقہ مش و اونلری اورادن هونورین چیقارمشدی .

زول ورنک جسارتی قایب ایتکده حق واردی . بو مسوده لر قولتوغنده شیمیدی بہ قادار قاج طابعک قابوسی چالمش ، فقط کیمسہ اونده کی بو فیضدار منیمی کوروب آ کلایامامشدی . حالبوکہ اوکاجسارت لازمدی . استقبالی قورتاراجق اولان تخلصیه سمیدینه بر قاج قولاجلق مسافہ قالمش ایکن ، قوللری پک قوتلی اولان بوماھر یوزیچینک، بوقادار سنہ لک هیجانلی غیرتلردن صوکرہ ، درمانی بردن کسبلہ جکمیدی ؟

اوسنہ نک صوک بہارنده زول ورن برده طابع (هزہل) ی زیارت ایتک ایستدی . هہزہل یالکز

اراضینده بالیقچیلق، آوجیلق وتجارت یابابیلہ جکاردی . بزہ بخش ایدیلن سربستیدن فوق العاده ممنونق . هیچ برشیشز اکسیک ده کیلیدی . اون کون سورن شلکدن صوکرہ سہ جزی (اردوکاہ) تأسیس ورثیسلمزہ برات ویرمک ایچون بندرہ حرکت ایتدک . فیلیپ اورلیق قازاقلرہ عائد ایشلری استانبولہ وقیریم خانیلہ توبہ ایتک اوزرہ سر عسکرک یاننده قالدی . خطمان مازہ پادہ قالاصدہ برلہ شدی . متعاقباً فیلیت اورلیق قوجووی اولدی . قوستانین هوزودیسکی متعدد آلایلرلہ بوجاغه حرکت ایتدی . یالپوخ (YaIpuch) کولی یاننده برآلای بیراقدی . اورادہ، دینیہ پر اوزرنده اولدینی کبی ، شایقا (قازاقلرک قولاندینی برنوع قایق) لریمزی یاپدی ، بزمنکیلردن اوقادار جوق کلنلر اولدی کہ ، اوقراینا سہ چنده کی قادار ، قالابالق اولدی .

مازہ پا (۱۷۱۱) ده ، بندرہ وفات ایتدی . فیکلری بالآخرہ قالاصدہ نقل وسن زورژ ماناستری داخلہ دفن ایدیلدی .

زول ورن دغاریو حقندہ کی تودینی آغیر بر سرزنش ایله بیتیریوردی . (بو) نک بعضی حکابہ لرندہ فیزیک و میخانیکک الک بسیط قانونلرینی اخلال ایتدیکنی تأسفہ سویلیور و ، بویله اہمیتی خطالرہ دوشمہ مش اولسیدی ، دغاریونک فسونکار خیاللرینی داھامعقول برشکلده افادہ ایتیش اولاجغنی افادہ ایدیوردی . بوتقیدہ کوستریور دیکہ زول ورن ، کندی جرأتکار خیالندن دوغانجق فکرلری قلہ آلیرکن ، بونلری فنک الک صبق سوزیکلرندن کچیرمک پک زیادہ اعتنا ایدہ جکدی .

اوسنہ زول ورن بر قاج آرقاداشیلہ برابر استفادیناویاہہ سیاحتہ کیتدی ، نوروجک فیورلرینی کوردی . ایسلاندانی ، بوآتش وپوزآداسنی کزدی .

پارسہ عودتندہ نادار نام مستعاریلہ طانیٹان فلیکس نورناشریہ ایله طانیٹدی . پک متشبث وھردوشوندیکنہ بر شکل حقیقت ویرمکدہ پک ماھر اولان نادار اوصیرالردہ بالونجیافہ مراق ایتیشیدی . زول ورن ایسہ وقتوریا اسحنی ویردیکی مخیل بالونیلہ آفریقا اوزرنده دولاشدیراجنی (فرغوسون) ک سرکدشترلرینی اوآراق یازماہہ باشلامشدی . بو ملاقاتلری انسانندہ زول ، بو اثرینک مسودہ لرینی نادارہ کوستریدی ، یوقسہ اون یالکز تشویق ایلمی قالدی بیلنہ من . یالکز شوراسی معلوم کہ نادارک

بہرہ وولوچ و اوچاقوفندہ، دینیہ پر اوزرنده وپوجاغه قادار قارا دہ کیز ساحلندہ اراضی ویریور ، بالق آولاما حقنی بخش، محاربہ زمانی سلاح ومهمات ، ارزاق ومعاش ویرمکی تعہد ایدیوردی .

خطمان ، ایکی بونجوق (طوغ) لی بر پاشا رتبہ وصلاحیتی قازانییوردی . مراسمک نہایتندہ بزہ سلطان نامنہ برسانجاق تودیع ایدیلدی . سانجاقدہ ارغوانی زمین اوزرینہ کوموش صیرما ایله ہلال وپیلدیز وبیاض زمین اوزرینہ آلتون صیرما ایله صلیب ایشلہ نمشدی . بوسانجاق ، استانبول بطریقخانہ سی طرفندن تقدیس ایدیلش واوزماندن اعتباراً اسلامیت وخرستیانلک جنکاورانہ اتفاقنک رمزی اولمشر . خطمانہ چیفتہ سمورقابلی قیرمیزی برخلعت قوجووی بہ سیاہ آبی کورکی قابلی دیگر برخلعت کبیریلیدی . رؤسایہ قالباقلر ، آنلر ، شام وخوراسان قیلیجلری توزیع ایدیلدی . ہرنفرہ یپ یکی بر رقات البسہ ایله سلطانک محنتہ اکلنہ لری ایچون بارالر ویریلیدی . فی الواقع کوزہل اکلنیلیدی .

بوقادار اییلکمرہ مقابل قازاقلر ، حرب زمانندہ عسکرلککہ مکلفدیلر . بوبوک شہرلردہ ، سلطانک

قارشینندہ مایوس اولدی و ۳ تشرین ثانی ۱۷۱۴ دە تورکیہ فی ترک ایدرک مملکتندہ دوغمکہ مجبور اولدی . [۸] مازہ پایہ کلنجہ ، او قازاقلری تورکیہ خدمتتہ قبول ایدیلہ لرینی رجا ایتدیلر . رجالری اسعاف اولوندی . بوخصوصہ اصدار ایدیلن خط وفرمانلر ۱۴ حیران ۱۷۱۰ دە بندرہہ مراسلہ اوقوندی . تاریخلرمزہ مازہ بانک وقازاقلرک تورکیہ خدمتتہ کیردکلرینہ دائر برقید موجود دکلدیر . فقط لہلی محرر (تادہ غاشتووت) ک (لہستان واسلامیت) آندہ کی اثرینہ درج ایتدیکی وثیقہدہ قبول مراسلہ عائد تفصیلات موجوددر . بو تفصیلاتی عیناً نقل ایدیورز :

« بز دوقوز کیشی ، اوقراینا خطمانی مازہ پا، قوجووی (سردار) قوستانین هوزوویسکی، کاتب عمومیی فیلیپ اورلیق ، میرآلای اورلہ نقو ، خطمانک یاوروی ویناردوسکی ، بونجوق (طوغ) صاحبی قیزیلہ وسکی ، بلانہ رود قورہنی (قازاق اویغانی) سی خطمانی چایقا ، زاپوروغلرک کاتبی یہزروقاوی وین، قوجوونک یاوروی دامیان چہرہ پنا، ۱۴ حیران ۱۷۱۰ دە بوبوک سلطان اوجونجی احمدک جناح عظمتتہ صیغیان وعددلری بیکلرہ بالغ اولان قازاقلرلہ عقدہ موافقت ایتدیکی مقالہ فی امضا ایتدک .

سرعسکر اسماعیل پاشا (یوسف ومحمدباشالردن صوکرہ اوزی والیلکنہ تعین ایدیلن ذات) بزہ سلطانک خط وفرمانلرینی قیریم خانی دولت کرای ، یکی جری رؤسای ، قول اوغللری ، سپاہیلر ، طونجیلر ، سردن کچدیلر ، تاتار میرزالری، برجوق لہ بکرادہ لری واسوچ اردوسی قوماندانلری حضورندہ اوقودی . اسوچ قرالی اون ایکنجی شارل ، کندیسندن جوق داھا بوبوک وقدرتلی بر حکمداری تمثیل ایدن سر عسکردن کربدہ قالمق ایستہ مہدی جہتلہ مراسلہ بولونامادی . درویشلرک آرقاسندہ اخذ موقع ایتلرینہ مساعدہ ایدیلش اولان افلاق وبغدانلیردہ قرائتی دیکلہ یورلردی .

بزمنکیلر ہرکون طاقم طاقم کلدکلری ایچون بوبوک برقالابالق تشکیل ایدیوردق . سانجاقلرمزہ زاپوروغلرک قارتال وملك رسلری واردی .

خط وفرمانلردہ کی تعبیرات پک متعظمانہ ایدی . فی الواقع سلطان ، بوبوک بر حکمداردر ، دنیانک اک بوبوک حکمداری ، جدیجہ پادشاہ . . اونک منسوب اولدینی خاندان اوقدر قدیمدرکہ هیچ کیمسہ کندی عائلہ سنک سلسلہ سنی اوقادار اوزاق برماضی بہ ارجاع ایدہ من . دیکر قرال، امپراطور ، وجهوریتلر اونک اوکنده تیرہ لرلر . متعظمانہ سوزلر سویلہ مک اونک حق ایدی . بوندن ماعدا اوبزہ حیات بخش ایدیوردی . اوجونجی سلطان احمد، قازاقلری مسلمانلرلہ برطونارق کندی سواریلری آراسنہ قبول ایدیور، اونلرہ قامنکی آلچہک،

[۸] اون ایکنجی شارلک تورکیہدہ کی مسافرتہ عائد وثائق وتفصیلات ایچون مدرس احمد رفیق پک افندیکنک (ممالک عثمانیہدہ دمیر باش شارل) ادلی اثرینہ مراجعت ایدیلہ لی در .